

Ośrodek Adaptacji Materiałów Dydaktycznych

**Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych
Uniwersytet Warszawski**

Donata Kończyk

Z-ca kierownika BON UW

Sławomir Barabasz

Ośrodek Adaptacji Materiałów Dydaktycznych BON UW

Sytuacja studentów UW niewidomych i słabowidzących do końca lat 80-tych

- studenci musieli liczyć na dobrą wolę innych osób (pomoc kolegów, rodziny)
- brak dostępu do książek i materiałów w formach alternatywnych
- utrudniony dostęp do sprzętu i oprogramowania specjalistycznego

Rok 1991 utworzenie CNIN - Centrum Komputerowego dla Studentów Niewidomych i Niedowidzących

- studenci otrzymali do dyspozycji nowoczesny sprzęt oraz specjalistyczne oprogramowanie
- stworzono możliwość wydruków brajlowskich

Rok 1997 utworzenie studia nagrań – nagrywanie książek na kaset przez wolontariuszy

Jak to było? - nasze obserwacje:

- obciążenie studenta dodatkową, czasochłonną pracą,
- trudności w skanowaniu dokumentów: wolne skanery, niedoskonałe programy OCR, trudności w rozpoznaniu bardziej skomplikowanych dokumentów
- trudności w korzystaniu z materiałów nie poddanych korekcie
- trudna nawigacja w materiale audio nagrany na kasecie, brak możliwości tworzenia notatek, zakładek itp.

Jak to było? - Podjęte działania:

- stworzenie systemu Libra (możliwość pracy naukowej z książką) - system Libra odpowiada systemowi Daisy kategorii 2 (nagranie z systemem nawigacji)
- uruchomienie wypożyczalni elektronicznego sprzętu przenośnego
- uruchomienie usługi skanowania i korekty materiałów
- stworzenie dostępu do bazy książek audio oraz plików tekstowych dla studentów z niesprawnościami narządu wzroku, z problemami dyslektycznymi oraz niesprawnością rąk

- adaptacja egzaminów wstępnych na studia - wersja brajlowska oraz wersja o zmienionych parametrach czcionki (wg indywidualnych potrzeb kandydatów niewidomych i słabowidzących)
- uregulowania formalne dotyczące zapewnienia dostępu do materiałów w alternatywnych formach zapisu oraz modyfikacji procedur egzaminacyjnych (2005 rok)
- ✓ Zarządzenie nr 5 Rektora UW z dn. 8 marca 2005 r. w sprawie warunków studiowania osób niepełnosprawnych w Uniwersytecie Warszawskim
- ✓ Szczegółowe zasady z dn. 30 czerwca 2005 roku w sprawie wprowadzania i stosowania rozwiązań alternatywnych wobec studentów niepełnosprawnych

Obserwacje:

- trudności w korzystaniu z materiałów nie poddanych procesowi adaptacji
- brak standardów adaptacji

- Partnerzy projektu: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Polski Związek Niewidomych, Uniwersytet Warszawski
- czas realizacji 2005-2008
- Powstanie Ośrodków Adaptacji Materiałów Dydaktycznych (UW, APS i KUL)

Efekty działań i zebrane doświadczenia

- adaptacja w wersji brajlowskiej, w druku powiększonym oraz w formacie DAISY serii książek Going for Gold poziomów pre-Intermediate oraz Intermediate
- podstawowe założenia:
 - adaptacja jak najwierniejsza oryginałowi
 - respektowanie praw autorskich do dzieła
- wykorzystanie rozwiązań amerykańskich i brytyjskich (BANA - Braille Authorities of North America; BAUK - Braille Authority of the United Kingdom)

Efekty działań i zebrane przez UW doświadczenia

- opracowanie zasad adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób niewidomych w brajlu
- opracowanie zasad adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących w druku o zmienionej wielkości czcionki (wersja otwarta, zakładająca rozwijanie i dalsze uzupełnianie)
- adaptacja dla uczniów gimnazjum i szkół podstawowych 4 książek w wersji brajlowskiej oraz 13 w druku powiększonym (przy zastosowaniu wypracowanego systemu adaptacji uproszczonej)
- utworzenie i prowadzenie portalu OAMD

OAMD

- przygotowywanie adaptacji materiałów wg bieżących potrzeb
- realizacja zamówień zewnętrznych
- koordynowanie działań pozostałych jednostek technologicznych:
 - ▶ **Biblioteka Książek Cyfrowych**
 - katalogowanie, zarządzanie, udostępnianie bieżących zasobów,
 - pomoc studentom w wyszukiwaniu zasobów bibliotecznych,
 - przygotowywanie nagrań audio i opracowywanie materiałów w formacie DAISY,
 - zarządzanie wolontariuszami
 - ▶ **Centrum Komputerowe dla Studentów Niepełnosprawnych (po rozszerzeniu CNIN na osoby z innymi niesprawnościami)**
 - prowadzenie i udostępnianie pracowni studentom niepełnosprawnym
 - indywidualne pomoc i prowadzenie szkoleń
 - obsługa techniczna BON
 - ▶ **Wypożyczalnia Elektronicznego Sprzętu Przenośnego**
 - wypożyczanie sprzętu asystującego, oprogramowania specjalistycznego oraz specjalistycznych urządzeń peryferyjnych

Liczba osób zaangażowanych w prace ośrodka: 6

tyflolog, brajlista, grafik, tyflotechnik – adaptator, koordynator całości

Wykorzystywane oprogramowanie:

Photoshop, CorelDraw, Adobe Acrobat, ABBYY FineReader, MS Office, Duxbury Systems, Tiger Software Suite

Niezbędny sprzęt:

5 stanowisk komputerowych, szybkie skanery do książek, Braille Express, Index Everest, Tiger View Plus Max, drukarka laserowa monochromatyczna + kolorowa

Bieżąca obsługa studentów w zakresie zaopatrzenia w materiały na zajęcia dydaktyczne

- Razem książek audio: 414
- Razem książek w wersji elektronicznej: ok. 6 tys.

Miesięcznie (w przybliżeniu):

- 30 książek w wersji elektronicznej
- 1000 stron różnych materiałów na zajęcia
- 100 stron wydruków brajlowskich
- 60 godzin nagrań audio
- 1000 logowań do zasobów intranetowych

Inne działania:

- adaptacja arkuszy egzaminacyjnych z języków obcych dla CKE (gimnazjum)

Spojrzenie w przyszłość – wyzwania i problemy do rozwiązania

- udostępnianie zbiorów w formach alternatywnych tworzonych przez różne uczelnie i inne podmioty
- brak jednolitych standardów adaptacji materiałów
- stworzenie efektywnego sposobu zaopatrywania w podręczniki i inne materiały dydaktyczne niepełnosprawnych uczniów szkół masowych
- kontynuacja prac nad zasadami adaptacji materiałów do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących

Dziękujemy za uwagę !

Donata Kończyk

donata.konczyk@uw.edu.pl

Sławomir Barabasz

s.barabasz@uw.edu.pl

Patroni:

**Konferencja jest współfinansowana ze środków
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**